

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa S. S.
przeciwko Szkole Podstawowej nr [...] im. [...] w Ł.
o odszkodowanie za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 listopada 2022 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi
z dnia 8 czerwca 2021 r., sygn. akt VIII Pa 105/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powódki kosztami zastępstwa procesowego
strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 8 czerwca 2021 r. oddalił apelację powódki S. S. od wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia z 24 września 2020 r., który oddalił jej powództwo przeciwko pozwanej Szkole Podstawowej nr [...] im. [...] w Ł. o odszkodowanie za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka wskazała na podstawę przesądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona albowiem: Sąd drugiej instancji dokonał błędnej wykładni art. 18 (3b) § 1 kodeksu pracy przyjmując, że powódka winna udowodnić, iż

pozwany naruszył wobec niej zasady równego traktowania, podczas gdy to na pracodawcy spoczywa obowiązek wykazania, iż między innymi kształtując niekorzystnie wynagrodzenie za pracę powódki kierował się obiektywnymi powodami. Dokonanie pobieżnego porównania sytuacji poszczególnych pracowników, przy pominięciu dodatkowych składników wynagrodzenia uzależnionych od decyzji dyrektora szkoły (liczby przyznanych dodatkowych godzin lekcyjnych, dodatku motywacyjnego, wychowawstwa) nie może stanowić - zdaniem skarżącej - podstawy do ustalenia, iż nie doszło do naruszenia w/w zasady. Nadto nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Sądu pierwszej i drugiej instancji, który podnosi, iż nie doszło do naruszenia zasady równouprawnienia, albowiem były jeszcze inne osoby, które tak jak powódka nie otrzymały np. dodatku motywacyjnego i nie wystąpiły przeciwko pracodawcy na drogę postępowania sądowego. W/w jest o tyle istotne, iż Sąd nie dokonał ustalenia jak wyglądała sytuacja w/w osób.

Skarga kasacyjna jest również zasadna na podstawie art. 78 § 1 k.p. w zw. z art. 11 (2) k.p., art. 11 (3) k.p., art. 18 (3a) k.p. i art. 18 (3c) k.p. albowiem Sąd przyjął, iż stosowane przez pozwanego ogólne regulaminy wynagradzania, dające dyrektorowi szkoły dowolność w zakresie wynagradzania pracowników nie stanowią naruszenia zasady niedyskryminacji pracowników i nie naruszają praw pracowników do konkretyzacji kryteriów wynagradzania określonych w sposób dowolny. W tym stanie rzeczy doszło do zaakceptowania przez Sąd ogólnego regulaminu wynagradzania, który oparty jest nie tyle na uznaniowości, co na dowolności dyrektora szkoły. Żaden z pracowników szkoły przesłuchany w trakcie trwającego postępowania, w tym osoby wnioskowane przez stronę pozwaną oświadczyły, iż nie mają wiedzy jakimi kryteriami kieruje się dyrekcja szkoły przyznając poszczególnym pracownikom dodatki motywacyjne. Przede wszystkim brak jakiegokolwiek zapisu w regulaminie szkoły, który do czasu wystąpienia z przedmiotowym powództwem do Sądu przez powódkę nie był znany pracownikom, jak również brak wyraźnego wskazania w w/w regulaminie jakie kryteria powinien spełnić pracownik by uzyskać dodatek motywacyjny w ogóle i w określonej wysokości powoduje, iż doszło do naruszenia zasady niedyskryminacji pracowników.

Nadto skarga kasacyjna jest zasadna na podstawie art. 378 § 1 k. p. c. w zw. z art. 233 § 1 k. c. z uwagi na fakt, iż Sąd drugiej instancji jako sąd merytoryczny nie dokonał własnej oceny zgromadzonego w aktach przedmiotowego postępowania materiału dowodowego, opierając się w tym zakresie na ustaleniach Sądu pierwszej instancji. Jednocześnie nie odniósł się w sposób prawidłowy do zarzutów wskazanych w treści apelacji, również w jej uzasadnieniu odwołujących się do dokonanej przez Sąd pierwszej instancji oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Odniesienie się w treści uzasadnienia skarżonego wyroku w sposób ogólny do podniesionych przez skarżącą w treści apelacji zarzutów w zakresie prawidłowości dokonanej oceny materiału dowodowego oraz pominięcia jego fragmentów nie spełnia zdaniem skarżącej wymogów prawidłowej kontroli odwoławczej.

Pozwana wniosła o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skarżąca nie wykazuje we wniosku, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona – art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy jako kolejna instancja, a tylko ocenia zarzuty wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na etapie przedsądu nie ocenia się zarzutów podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.), jako że stanowią odrębną część skargi kasacyjnej i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania. Oznacza, to iż skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinna samodzielnie (odrębnie od podstaw kasacyjnych) wskazać i wykazać podstawę przedsądu. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna podstawa przedsądu ma na uwadze indywidualny interes strony w przyjęciu jej skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skargę wnosi się od

prawomocnego wyroku, wydanego po dwuinstancyjnym postępowaniu. Tłumaczy to wymagania stawiane podstawie przedsądu. O ile zasadne podstawy kasacyjne mogą prowadzić do uwzględnienia skargi kasacyjnej (*a contrario* art. 398¹⁴ k.p.c.), to od podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga się wskazania i wykazania naruszenia prawa, które jest oczywiste, i dlatego skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Brak jest wykazania takiej wadliwości we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Negatywna ocena wniosku wynika z następujących przyczyn.

Skarżąca nie podważa ustaleń stanu faktycznego na którym oparto zaskarżony wyrok. Oznacza, to, że w ocenie zarzutów materialnych wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wiążą ustalenia stanu faktycznego na którym oparto zaskarżony wyrok. Takie związanie wynika z art. 398¹³ § 2 k.p.c. i ma odpowiednie zastosowanie na etapie przedsądu, w przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu a późniejszym rozpoznaniem zarzutów podstaw kasacyjnych z ograniczeniami wynikającymi właśnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. a także z art. 398³ § 3 k.p.c.

Wprawdzie wniosek zarzuca naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.c. (zapewne chodzi o 233 § 1 k.p.c.), to jednak nie jest to zarzut, który podważa ustalenia stanu faktycznego. Z tej przyczyny, że art. 378 § 1 k.p.c. ma na uwadze zarzuty apelacji, których nie rozpoznał sąd drugiej instancji. Zarzut jest nieskuteczny, gdyż w przypadku art. 378 § 1 k.p.c. wymaga się od skarżącej powtórzenia we wniosku skargi treści zarzutu apelacyjnego, wskazania iż zarzut nie został rozpoznany przez sąd drugiej instancji oraz wykazania, że zaniechanie to miało wpływ na wynik sprawy. Innymi słowy ocena na etapie kasacyjnym naruszenia przepisu postępowania ma znaczenie, jeśli uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy – art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Skoro taką miarą ocenia się zarzut procesowej podstawy kasacyjnej to tym bardziej jest aktualna w odniesieniu do zarzutu procesowego podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Oceny tej nie zmienia koniunkcja art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., albowiem ten drugi przepis bezpośrednio dotyczy oceny dowodów i ustaleń faktycznych, dlatego nie może być podstawą zarzutu kasacyjnego (art. 398³ § 3 k.p.c.). Wykracza to ponad potrzebę argumentacji, gdyż nie taka jest też treść

zarzutu procesowego dotyczącego naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. Zarzut nie zgadza się bowiem ogólnie z tym, iż Sąd drugiej instancji nie dokonał własnej oceny materiału dowodowego, co nie jest wystarczające, bowiem Sąd drugiej instancji samodzielnie ustala stan faktyczny na podstawie zebranego w sprawie materiału (art. 382 k.p.c.) i w tym zakresie może podzielić ustalenia stanu faktycznego Sądu pierwszej instancji.

Ustalenia stanu faktycznego mają znaczenie gdyż są szczegółowe. Podkreśla się to (oraz związanie ustaleniami faktycznymi), gdyż pierwszy zarzut wniosku wadliwość wyroku łączy z błędną wykładnią art. 18^{3b} § 1 k.p. w odniesieniu do tylko ogólnego pojęcia wynagrodzenia, w sytuacji gdy w sprawie Sąd powszechny poddał gruntownej analizie poszczególne składniki wynagrodzenia, które były sporne między stronami, czyli dodatku motywacyjnego, nagrody dyrektora oraz godzin ponadwymiarowych świadczonych w ramach zastępstwa. To z tej perspektywy, czyli w zakresie dodatkowych składników, a nie podstawowego (zasadniczego) wynagrodzenia, spór wymagał zbadania i oceny. Sąd zbadał i opisał przesłanki oraz przyczyny zróżnicowania tych składników w wynagrodzeniu powódki i innych nauczycieli. Chodzi o to, że Sąd powszechny dokonał analizy faktycznej i prawnej na tym poziomie, czyli skoncentrował uwagę na analizie tych dodatków do wynagrodzenia u powódki i innych nauczycieli, wyjaśnieniu przesłanek ich przyznawania, również w aspekcie określonego uznania. Rzecz zatem w tym, że zarzut naruszenia art. 18^{3b} § 1 k.p. jest nieadekwatny, gdyż jest zbyt ogólny. Skoro dodatek motywacyjny różni się od nagrody dyrektora i te składniki różnią się od wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, to nie jest możliwe zakwestionowanie rozstrzygnięcia Sądu w odniesieniu do tych dodatków, ogólnym zarzutem naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu. Ogólną kwestię czy pracodawca kierował się obiektywnymi powodami wyprzedza w tym przypadku szczegółowa i porównawcza analiza faktyczna i prawna uprawnienia powódki do określonych dodatków do wynagrodzenia – motywacyjnego, nagrody dyrektora oraz za godziny ponadwymiarowe. Uzupełnienie w tym zakresie wniosku – po wezwaniu Sądu – nie zmienia powyższej oceny gdyż dodatkowy zarzut pobieżnego porównania sytuacji poszczególnych pracowników (...) nadal jest zbyt ogólny, bowiem w uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji indywidualizuje i zestawia

sytuacje konkretnych pracowników. Sąd Okręgowy w całości podzielił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego. Skarżąca we wniosku nie zestawia swojej sytuacji z sytuacją innych pracowników, brak takiej konkretyzacji i konfrontacji, nie pozwala na stwierdzenie na etapie przedsądu nierównego traktowania w zakresie wynagrodzenia za pracę, a w tym przypadku co do poszczególnych dodatkowych składników wynagrodzenia. Jeszcze raz należy podkreślić, iż na etapie przedsądu Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy, a ocenia tylko zarzuty podstawy przedsądu, które nie są wystarczające do stwierdzenia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej – art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Ta ostatnia ocena jest uprawniona również w odniesieniu do drugiego zarzutu materialnego. Nie powinno być kwestionowane, że w pozwanej szkole były określone regulaminy przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego, takie są ustalenia Sądu powszechnego i mają też oparcie w uchwałach nr [...] z 25 marca 2009 r. i nr [...] z 25 sierpnia 2010 r. Rady Miejskiej w Ł. Czym innym jest zatem normatywne (generalne) źródło prawa pracy jakim jest regulamin (por. art. 9 k.p., art. 30 ust. 1 pkt 2, ust. 6 pkt 1 Karty Nauczyciela) i czym innym jest indywidualne stosowanie tego prawa (regulaminu) w stosunku pracy. W sprawie kryteria (warunki) premii motywacyjnej, nagrody dyrektora były jasno określone w regulaminach. Z tej perspektywy, czyli jednakowych kryteriów nie można mówić o braku równości, czym innym jest spełnienie przesłanek do otrzymania świadczenia. Wówczas znaczenie ma indywidualna sytuacja. Na tym tle pracodawca może mieć pozostawiony określony zakres uznaniowości, wszak chodzi o świadczenia motywacyjne i nagradzające. Inne uzasadnienie miało wynagrodzenie za zastępstwa. Również w tym zakresie analiza Sądu powszechnego jest szczegółowa i racjonalna w całościowej ocenie. Nie było zatem zarzucanej dowolności, bo nie ustalono, iż kryteria przyznawania dodatków motywacyjnych i nagród dyrektora nie były precyzyjne.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., zważając na wynik sprawy i dotychczasowe obciążenie powódki kosztami postępowania oraz niepowodzenie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[as]

